

Binnenkort bij Parkstad Limburg Theaters

Calefax in Trance Ligconcert

Vrijdag 16 mei, 20:00 uur
Theater Heerlen – RABOzaal

Op een slaapmatje van een concert genieten in het theater? Het vierde en laatste concert van 'Artist in Residence' Calefax wordt er een om eens goed voor te gaan liggen. Uitgestrekt ondergaat u deze haast meditatieve ervaring met minimal music van alle tijden; van de

vroegste meerstemmigheid van Perotinus (ca. 1200) tot de trance-opwekkende herhaling van melodieën en akkoorden van Steve Reich. Een concert door "vijf zielen die musiceren vanuit één gedachte" (New York Times) om helemaal van in trance te raken.

Mireille Heijltjes & Leon Berben Pianorecital

Theater Heerlen – LIMBURGzaal
Dinsdag 17 juni, 20:30 uur

Twee Heerlense musici, één fantasievol recital. Leon Berben, o.a. klavecijnist van het fameuze oude muziekensemble Musica Antiqua Köln en pianiste Mireille Heijltjes,

die zich met haar muziek inzet voor de International Association for Human Values, delen het podium om in harmonieuze afwisseling de muziekgeschiedenis te doorlopen. De muzikale reis gaat van het klavecimbel van de barok en de vroege klassieke tijd naar de piano en de grote emotie van de romantiek. Een thuiswedstrijd om niet te missen.

Recital in het kader van Klassieke Zomer Parkstad

Theater Heerlen – LIMBURGzaal

zondag 4 mei, 20.45 uur

Herdenkingsconcert

**Osiris Trio
&
Arno Piters (klarinet)**

Programma

Olivier Messiaen (1908 – 1992)

Quatuor pour le fin du temps

- *Liturgie de cristal*
- *Vocalise, pour l'Ange qui annonce la fin du Temps*
- *Abîme des oiseaux*
- *Intermède*
- *Louange à l'Éternité de Jésus*
- *Danse de la fureur, pour les sept trompettes*
- *Fouillis d'arcs-en-ciel, pour l'Ange qui annonce la fin du Temps*
- *Louange à l'Immortalité de Jésus*

Pauze

Ludwig von Beethoven (1770 – 1827)

Pianotrio in Es opus , nr. 1

- *Allegro*
- *Adagio cantabile*
- *Scherzo - Allegro assai*
- *Finale – Presto*

Om na te genieten!

Osiris Trio
25th Anniversary Box (5CD)
Challenge CC 72615 - € 39.95

CD-tip van Paul Smeets

Op 23 maart jl. werd het nieuwe werk "All that we love is bound for the past" van Klaas de Vries voor pianotrio en mezzosopraan gepresenteerd.

Vanaf september 2014 biedt het Conservatorium van Amsterdam een masterspecialisatie Pianotrio aan. Hoofdvakdocenten voor deze nieuwe specialisatie zijn Ellen Corver, Peter Brunt en Larissa Groeneveld.

Arno Piters

Arno Piters (1980) studeerde klarinet en es-klarinet aan het Maastrichts Conservatorium bij Jan Cober en Willem van der Vuurst en behaalde zijn diploma met onderscheiding. Daarna studeerde hij bij George Pieterse aan het Conservatorium van Amsterdam en behaalde zijn diploma wederom met onderscheiding. Hij volgde masterclasses bij onder meer Sabine Meyer.

Hij speelde in het Nationaal Jeugd Orkest, het Gustav Mahler Jugend Orchester en het European Union Youth Orchestra, waar hij werkte met dirigenten als Pierre Boulez, Bernard Haitink en Vladimir Ashkenazy. Arno Piters maakte cd-opnamen met werk van Piazzolla en Stravinsky.

Hij verving in bijna alle Nederlandse orkesten en ensembles zoals het Limburgs Symphonie Orkest, het Orkest van het Oosten, het Nederlands Philharmonisch Orkest, het Nederlands Radio Symfonie Orkest, het Koninklijk Concertgebouworkest, het Nederlands Blazers Ensemble, het ASKO Ensemble en de Ebony Band. Vanaf september 2001 was hij anderhalf seizoen verbonden als (es)klarinetist aan het Radio Symfonie Orkest. Van maart 2004 tot augustus 2006 was hij (es)klarinetist en tweede klarinetist van het Koninklijk Concertgebouworkest. Sinds het begin van seizoen 2006-2007 is hij soloklarinetist van dit orkest. Arno Piters speelt regelmatig kamermuziek en treedt ook als solist op.

Hij is als docent verbonden aan het Conservatorium van Amsterdam.

Het Osiris Trio

Het Osiris Trio (Ellen Corver-piano, Peter Brunt-viool en Larissa Groeneveld-cello) werd in 1988 opgericht en ontving meerdere onderscheidingen, waaronder de Philip Morris Finest Selection Prijs en de Annie Bosboom Prijs als blijk van erkenning voor hetgeen tot dan toe bereikt was en als ondersteuning voor de verdere ontwikkeling van hun internationale loopbaan. Naast de vele concerten die het Osiris Trio in Nederland geeft, trad het inmiddels op in Denemarken, Estland, Duitsland, Spanje, Engeland en Zuid-Afrika. Ook werd het trio door het Concertgebouw uitgenodigd om deel te nemen aan de serie Rising Stars. Deze concertserie bracht hen naar de grote concertzalen van Keulen, Londen, Wenen, Stockholm, Birmingham en New York voor het succesvolle debuutconcert in Carnegie Hall. Een door de New York Times zeer goed ontvangen optreden in The Frick Collection leidde tot een reeks van tournees door de Verenigde Staten en Canada. Het Osiris Trio heeft meerdere malen opgetreden in het kader van een staatsbezoek.

Het trio heeft inmiddels vele cd's op hun naam staan, die alle lovend ontvangen zijn. Messiaens "Quatuor pour la fin du Temps" met klarinettist Harmen de Boer ontving een 10 in het muziekblad Luister en dagblad Het Parool besloot de recensie van de opname van Nederlandse pianotrio's met "Internationaal topniveau". In juni 2011 verscheen bij Challenge Classics een bijzondere CD; Melodies of Love and Death, beroemde opera-aria's gearrangeerd voor pianotrio door Bob Zimmerman.

De repertoirelijst is breed en veelzijdig en omvat het pianotrio-oeuvre van Haydn tot en met werken van eigentijdse componisten geschreven in opdracht van het Osiris Trio. Componisten als o.a. Klaas de Vries, Willem Jeths, Theo Verbeij, Maarten van Norden, Jan van Vlijmen en Robert Nasveld hebben op deze wijze bijgedragen aan de uitbreiding van het pianotrio-repertoire. Tijdens het festival "Musica Sacra", in september 2010, speelden zij de wereldpremière van een nieuw werk van Micheal Finnissy: "De Allerheiligste Ledematen des lijdende Verlossers". Afgelopen seizoen nam het Osiris Trio de succesvolle kindervoorstelling "De Dierigenten" met poppenspeler Neville Tranter in reprise.

Afgelopen november vierden zij hun 25-jarig jubileum in het muziekgebouw aan 't IJ; geheel in stijl speelden zij in dit jubileumprogramma een splinternieuw trio en de bewerking van een expressionistisch strijkkwartet.

Toelichting

Olivier Messiaen - Quatuor pour le fin du temps

Vijfduizend Franse krijgsgevangenen luisterden op 15 januari 1941 naar de première van het 'Quatuor pour la fin du temps'. Het was ijzingwekkend koud in de barak van Stalag VIIIA, een Duits krijgsgevangenenkamp in Polen. Toch waren zelfs de gewonde gevangenen op stretchers aanwezig, op de voorste rijen van het publiek. Een uur lang bleven zij in stilte luisteren naar de in gehavende lommen en op tweedehands instrumenten spelende musici. Olivier Messiaen, de componist, zei later over deze uitvoering: „Nooit is er met meer aandacht en begrip naar mijn muziek geluisterd."

De in 1908 in Avignon geboren Messiaen componeerde zijn 'Quatuor' in krijgsgevangenschap. De Duitsers hadden Franse troepen gevangen genomen en overgebracht naar Görlitz, een kleine stad in het Poolse Silezië. Eenmaal in gevangenschap namen de Duitsers hem wel zijn uniform af, maar niet zijn kleine verzameling zakpartituren. Een Duitse officier gaf hem zelfs pen en muziekpapier. Messiaen componeerde. In het kamp zaten ook de cellist Etienne Pasquier, de klarinettist Henri Akoka en de violist Jean le Boulaire. Ze hadden instrumenten tot hun beschikking; de cello had helaas slechts drie snaren. Toen Messiaen ontdekte dat er muziek gemaakt kon worden, schreef hij meteen een klein, eenvoudig trio voor hen, getiteld 'Intermède'. Het werd het 'vierde deel van het achtdelige 'Quatuor', dat hij er daarna omheen componeerde.

Iedere avond vanaf zes uur repeteerden de musici, terwijl de Duitse officieren vol respect luisterden. Sommige delen zijn behoorlijk moeilijk en Messiaen was veel tijd kwijt met het coachen van de anderen en met moed inpraten. Wat het weer wat makkelijker maakte, was dat alle delen in een andere samenstelling gespeeld moeten worden. De klarinettist kon in zijn eentje het derde deel 'Abime des oiseaux' repeteren, de cellist en de pianist (Messiaen zelf) konden aan het werk met het vijfde deel 'Louange à l'éternité de Jésus'; het achtste deel 'Louange à l'immortalité de Jésus' is voor viool en piano.

Aan de titels van de delen is al af te leiden waar het werk over gaat. Messiaen werd niet religieus opgevoed, maar beeldde in vrijwel al zijn werken het goddelijke uit. Volgens hem was muziek de echo van God, de hoorbare afbeelding van Hem. Ook de natuur zag hij als een afspiegeling van het goddelijke. Voor het 'Quatuor pour la fin du temps' liet hij zich inspireren door het bijbelboek Openbaringen, hoofdstuk 10, vers 5 tot 7:

'En de engel die ik zag staan op de zee en op de aarde hief zijn rechterhand op naar de hemel en zwoer bij Hem, die leeft tot in alle eeuwigheden, die de hemel geschapen heeft en alles wat daarin is en de aarde en alles wat daarop is en de zee en wat daarin is: er zal geen tijd meer zijn. Maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij zal klinken, zal ook het mysterie van God worden volbracht, zoals hij zijn knechten, de profeten, verkondigd heeft.'

Het Quatuor gaat over het einde der tijden, maar ook over de opheffing van het muzikale principe 'tijd'. Het is aanlokkelijk om te denken dat Messiaen hoopte op het einde van zijn gevangenschap, maar dat is te simpel. De religieuze componist Messiaen had belangrijker dingen aan zijn hoofd, vertelde hij in een lezing die vooraf ging aan de première. Met het einde der tijden doelde Messiaen op het einde van de begrippen heden en verleden, dat wil zeggen het begin van de eeuwigheid. Met zijn componeren wilde Messiaen het begrip tijd onderzoeken en vooral het Nu vinden.

In het 'Quatuor' zitten delen die precies laten zien wat Messiaen bedoelde. Daarin laat hij de tijd bijna stil staan. Neem het grandioze vijfde deel 'Louange a l'éternité de Jésus', waarin de cello een hele lange, langzame melodie speelt, ondersteund door pianoakkoorden. Dat duurt maar en duurt maar, tot de luisteraar het begrip tijd vergeten is.

In deel zes van het 'Quatuor' is ook Messiaens andere ritmische bron te horen. Geïnspireerd door oude Griekse ritmes en hindoe-ritmes haalt Messiaen de westerse drie- en vierkwartsmaat stevig onderuit. Het begin van dat deel 'Danse de la fureur, pour les sept trompettes' lijkt een vierkwartsmaat, maar Messiaen verbreedt de maat door er een 16^e aan toe te voegen. De puls verspringt daardoor steeds. Het ritmische motief keert telkens net iets anders terug en breidt zich steeds meer uit. De luisteraar staat voortdurend op het verkeerde been, maar wie zich eraan overgeeft, moet zich gewonnen geven. Messiaen heeft mede door zijn ritmische vernieuwingen veel componisten na hem beïnvloed.

Er moet ook nog iets gezegd worden over die andere opvallende interesse van Messiaen, de vogels. Messiaen hield van vogels en probeerde in zijn muziek hun zang te vangen. Dat ging hem heel aardig af. Het verhaal gaat dat iemand een depressieve vogel aan het zingen gekregen toen hij een bandje met Messiaens gekwinkeler afspeelde.

In het openingsdeel 'Liturgie de cristal' ontwaken de vogels, de nachtegaal en de merel, om precies te zijn. Ze doen ook mee in andere delen van het 'Quatuor'.

Vogels symboliseren ons verlangen naar vrijheid, licht, sterren, regenbogen en vrolijke liederen, aldus Messiaen. Want de componist, die in 1992 stierf, was beslist niet alleen in het hiernamaals geïnteresseerd. Het is niet moeilijk te bedenken hoe de aanwezigen bij de première dit opgevat zullen hebben.

Ludwig von Beethoven - Pianotrio in Es opus , nr. 1

Rond de jaarwisseling van 1793/1794 klinkt in het paleis van Beethovens beschermheer prins Carl Lichnowsky het Pianotrio opus 1 nr. 1. Onder de luisteraars bevindt zich Joseph Haydn, bij wie Beethoven een blauwe maandag les had. Omdat die lessen weinig voorstelden, nam hij in het geheim ook compositieles bij een ander. Toen Beethoven weigerde zijn eerste composities de toevoeging "leerling van Haydn" te geven, bekoelde de relatie. Haydn maakte na afloop van het concert een paar lovende, maar vooral ook een aantal buitengewoon kritische opmerkingen, waardoor de jonge componist sterk de indruk kreeg dat zijn oudere collega eigenlijk jaloeers op hem was.

Dat zijn eerste opusnummer een reeks pianotrio's verzamelde, was geen toeval. Het was zaak de muzikliefhebber te paaien. In Beethovens tijd werden heel veel partituren gekocht door de betere amateur. Het pianotrio - kamermuziek in het algemeen - werd vaak door dat soort mensen beoefend. Beethoven zou echter Beethoven niet zijn als hij met zijn eerste publicatie niet meteen het concept van het pianotrio zou herdefiniëren. Het pianotrio was voortgekomen uit muziek voor piano, begeleid door een strijkinstrument. Ook de trio's van Haydn en Mozart blijven de hoofdrol geven aan de piano. Bij Beethoven ziet men een gelijkwaardigheid van de drie instrumenten, wat deze muziek ook meteen moeilijker maakte voor niet-professionelen. Bovendien duurden zijn eerste trio's meer dan dubbel zo lang als toentertijd gebruikelijk was (zijn model was de toenmalige vierdelige symfonie).

Als een half jaar later (1795) de pianotrio's in druk gaan, plaatsen meer dan honderd vooraanstaande Weense families een bestelling bij de uitgever. Zowel een artistieke erkenning als een financieel succes.